

Pedagogische ACTIVITEITEN

4de leerjaar tot
2de middelbaar

duur:
opsplitsbaar

GEOGRAFISCHE
ORIËNTATIE

Op ontdekkingsreis door de wijk van de school

Een ontdekkingsreis in de wijk van de school maakt deze pas echt tastbaar. De leerlingen zijn zich soms weinig bewust van de omgeving waarin ze zich bewegen. Bewustwording kan ontstaan door fysiek en zintuiglijk contact met het milieu, hoe oud je ook bent. Het interactief bezoek wekt emoties op en doet kennis ontstaan. Hierdoor zijn de leerlingen al helemaal mee nog voor ze de tentoonstelling hebben bezocht.

MENU VAN DE FICHE

- Voorbereiding van de uitstap in de wijk (**duur 20 minuten**)
- Onderzoek in de wijk:
 - Ofwel 5 workshops (**duur +- 2 lesperiodes**)
 - Ofwel 3 workshops: odoroscoop / lawaai / kwaliteit van de omgeving (**duur +- 1 lesperiode**)
- Synthese van de observaties (**duur 1 lesperiode**)
- Verklarende hypothesen (**duur ongeveer 20 min.**)

LINKS NAAR DE TENTOONSTELLING

- Ofwel het bezoek aan de tentoonstelling voorbereiden door de leerlingen vragen te laten stellen, te laten deelnemen aan een "onderzoeks- en actieproject"
- Ofwel een link leggen tussen de tentoonstelling en het echte leven in de wijk van de school

PEDAGOGISCHE DOELSTELLINGEN

- De wijk van de school kenschetsen
- Stilstaan bij "het leven in de stad"

VOORBEREIDING:

- Het traject door de wijk uitstippelen (zie leerkrachtenfiche 1)
- Een plan van de wijk van de school voorbereiden om het traject uit te stippelen samen met de leerlingen.
- Een set van 5 leerlingenfiches afdrukken voor elk groepje: odoroscoop, geluidenkaart, vierkant, palet, bipolaire schaal
- Leerlingenfiche 6 afdrukken: wat blij maakt – wat boos maakt

VERLOOP:

1. In de klas:

De leerkracht vraagt de leerlingen hoe ze zich voelen in hun wijk, wat ze het liefst hebben, wat ze het minst graag hebben, wat ze graag anders zouden zien, enz.

De vrije antwoorden worden op het bord genoteerd. De leerlingen voelen deze zaken vaak vrij subjectief aan.

De leerkracht stelt op onderzoek te gaan in de wijk. Hiervoor moeten de leerlingen 5 observatierondes afleggen om de wijk beter te leren kennen.

De leerkracht stelt dus 5 groepjes onderzoekers aan en legt de verschillende taken (zie leerlingenfiches) en de veiligheidsregels uit.

Cette activité sollicite plusieurs compétences transversales, ainsi que des savoirs et des savoir-faire. Sont repris ici uniquement les principaux.

COMPÉTENCES

Définir l'objet de la recherche en formulant des problèmes
Emettre des hypothèses

SAVOIRS ET SAVOIR-FAIRE

- Caractériser l'organisation de l'espace, ses fonctions, ses structurations, sa dynamique
- Identifier et caractériser des interactions homme-espace

Didactische toelichting

De leerlingen staan stil bij wat hen boos maakt en wat hen blij maakt. Zo leren ze hun gevoelens uiten en informatie selecteren.

Motivatie groeit waar emoties als uitgangspunt worden gebruikt: de leerlingen voelen zich betrokken. Deze hefboom helpt hen de échte problemen, en de oplossingen die mogelijk zijn in hun wijk, te herkennen. Tot slot leren de leerlingen dat hun perceptie van de problemen kan verschillen, wat een kenmerk is van de milieuproblemen.

2. Bezoek aan de wijk:

a. De hele klas volgt workshops volgens een doorschuifstelsel. Het doel is zoveel mogelijk zintuiglijke informatie te vergaren op elk stopplaats. Elk doorschuifworkshop is beschreven in de leerlingenfiches in de bijlage:

1. De geuren (zie odoroscoop)
2. De geluiden (zie geluidenkaart)
3. De bewegingen (zie vierkant)
4. De kleuren (zie palet)
5. De kwaliteit van het milieu (zie bipolaire schaal)

b. Tussen de stopplaatsen in vraagt de leerkracht alle leerlingen om foto's te nemen van situaties die hun aandacht trekken in de wijk: voor een keer is het gebruik van de smartphone toegestaan ;-).

3. Terug in de klas: alles samenbrengen

a. De leerkracht vraagt de leerlingen om hun traject uit te tekenen of te overlopen. Ze kunnen tonen waar hun foto's gemaakt zijn en wat hen blij of boos maakt. Het kan belangrijk zijn deze plannen bij te houden en erop terug te komen na de tentoonstelling, om een verbeteringsproject te starten. Het einddoel van de tentoonstelling is immers de leerlingen de kans te geven de veranderingen van morgen op gang te brengen.

b. Vervolgens worden de zintuiglijke fiches gecompileerd en worden de foto's gekozen en afgedrukt (maximum 2 foto's per leerling). De makers van deze foto's moeten er een legende bijzetten en ze op het plan of de plannen leggen.

c. In groepjes van twee of drie schrijven de leerlingen op wat hen blij maakt en wat hen boos maakt in de wijk.

d. Voor alles wat hen blij of boos maakt vermelden ze een of meer positieve of negatieve gevolgen voor het leven in de wijk. Bijvoorbeeld door de thema's van de tentoonstelling erbij te nemen

- zich ontspannen
- wonen
- zich verplaatsen
- zich voeden
- werken
- consumeren
- samen leven, elkaar ontmoeten, samenwerken
- (zich ontwikkelen)

e. Het is belangrijk te begrijpen dat onze eigen ervaring subjectief is en niet noodzakelijk universeel, en dat ze samenhangt met onze bezorgdheid en onze emoties (zie kader hiernaast). De leerlingen delen wat hen blij maakt en wat hen boos maakt dus met de hele klas: Een duo stelt zijn "blijmakers" voor en geeft hier argumenten voor. De rest van de groep gaat tegen de ene muur (akkoord) of tegen de andere muur (niet akkoord) staan. Deze keuze wordt verantwoord door een meer leerlingen van elke groep die zo is ontstaan. Alternatief: Voorstelling van wat hen blij of boos maakt, gevolgd door een stemronde voor de drie blij- of boosmakers die iedereen het belangrijkste vindt.

4. Uitdaging

Leg de leerlingen een uitdaging voor! Ze moeten verklarende hypothesen naar voor brengen voor de dingen die hen blij of boos maken:

Elke leerling schrijft een verklarende hypothese van wat blij of boos maakt (bijvoorbeeld: Dit is een zwart punt in de stad omdat ...), en geeft zijn blad door aan zijn buur die een andere hypothese schrijft, enzovoort, 5 tot 6 keer.

LEERKRACHTENFICHE

Kies het traject in de wijk

In het ideale geval heeft uw traject in de wijk een lengte van 1 tot 2 km, met 5 stopplaatsen met elk een andere sfeer. Het kan worden aangepast naargelang van de beschikbare tijd en de mogelijkheden die de wijk biedt.

KIES DE STOPPUNTEN GOED:

De leerlingen gaan informatie vergaren op deze stoppunten. Deze moeten dus voldoende ruim zijn, zodat groepjes van 4 tot 5 leerlingen in een kring kunnen gaan staan om te overleggen. Een stopplaats mag dus geen smal voetpad zijn, bijvoorbeeld.

Het is belangrijk dat de groep tussen de stoppunten in flink doorstapt en de sfeer opsnuift.

VOORBEELDEN VAN PLAATSEN DIE KUNNEN WORDEN GEKOZEN ALS STOPPLAATS:

- De eerste stopplaats kan de speelplaats van de school zijn
- een park
- een drukke straat, een laan
- een rustigere straat
- een wijk
- een winkelstraat
- een plein voor een openbaar gebouw
- een treinstation, een metrostation of een halte van het openbaar vervoer
- enz.

LEERLINGENFICHES

Opdracht 1: De odoroscoop

Stopplaats:

Steek je neus in de lucht en snuif alle geuren op op de plek waar je staat. Adem diep in en concentreer je.

Vink de geuren die je hebt herkend aan op deze odoriscoop.

LEERLINGENFICHES

Opdracht 2: De geluidenkaart

Stopplaats:

Sluit je ogen en registreer alle geluiden op de plek waar je staat. Blijf minstens een minuut staan met gesloten ogen en concentreer je.

Duid op deze kaart de plekken aan waar je geluiden hebt gehoord, en noteer om welke geluiden het gaat. Het oortje geeft de plek aan waar je je bevindt.

LEERLINGENFICHE

Opdracht 3: De stad in

Stopplaats:

Blijf stilstaan op deze plek en observeer alle bewegingen van objecten en personen.
Noteer ze in de twee kolommen van deze tabel.

	langzaam	snel
zwak, weinig talrijk		
intens		

LEERLINGENFICHE

Opdracht 4: Het kleurenpalet

Stopplaats:

De stad bestaat uit honderden kleuren. Kijk met een schildersblik,

- en ontdek welke kleuren overheersen aan de hand van deze kleurenkaart. Omcirkel de 3 tot 5 meest voorkomende kleuren,
- en zoek ook toetsen van andere kleuren: vink ze aan.

LEERLINGENFICHE

Opdracht 5: De milieukwaliteitsindex

Stopplaats:

Geef op deze stopplaats een score voor elk paar adjectieven. Bereken vervolgens het totaal van de punten die je aan deze plek hebt gegeven (de score kan negatief zijn).

	-3	-2	-1	+1	+2	+3	
lawaaierig							stil
gevaarlijk							veilig
ongezond							gezond
weezinwekkend							aantrekkelijk
vervelend							interessant
onaangenaam							aangenaam
verwaarloosd							onderhouden
eentonig							gevarieerd
vuil							proper
smerig							prachtig
doods							kleurrijk
vijandig							gezellig
gesloten							open
alledaags							verrassend
onpersoonlijk							origineel

TOTALE SCORE VOOR DEZE PLEK:

LEERLINGENFICHES

6. BLIJ- EN BOOSMAKERS

Noteer op basis van het bezoek aan de wijk, de indrukken en de foto's alles waar je blij van wordt in deze wijk, en alles waar je boos van wordt.

 Wat ons blij maakt in de wijk: iets waar we veel van houden, iets dat ons zin geeft om hier te leven.	Beschrijving:	Dit vergemakkelijkt het leven van de bewoners van de wijk op de volgende vlakken: • zich ontspannen • wonen • zich verplaatsen • zich voeden • werken • consumeren • samen leven / elkaar ontmoeten / samenwerken • (zich ontwikkelen)
 Wat ons boos maakt in de wijk: iets dat ons van ergert, iets dat ons geen zin geeft om hier te leven.	Beschrijving:	Dit heeft een negatief effect op het leven van de bewoners van de wijk op de volgende vlakken: • zich ontspannen • wonen • zich verplaatsen • zich voeden • werken • consumeren • samen leven / elkaar ontmoeten / samenwerken • (zich ontwikkelen)